

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

Кафедра фінансів і банківської справи

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У БАНКУ

Навчально-методичні матеріали

Київ – 2011

УДК 336.71(075)
ББК 65.010.6я7

*Обговорено і схвалено на засіданні
кафедри фінансів і банківської справи
(Протокол № 1 від 26 серпня 2011 р.)*

Рецензент:

Базиліук Антоніна Василівна – доктор економічних наук, професор

Укладач:

Гладких Дмитро Михайлович – кандидат економічних наук, доцент;

Фінансовий менеджмент у банках: Навчально-методичні матеріали // Укл.
Д.М. Гладких. – К.: Національна академія управління, 2011. – 36 с.

Дисципліна поглиблює та конкретизує знання, здобуті студентом під час вивчення курсу "Банківські операції" і тісно пов'язана з іншими навчальними дисциплінами магістерської програми, зокрема "Аналіз банківської діяльності", "Маркетинг у банку", "Банківський нагляд".

УДК 336.11(075.8)
ББК 65.290-93я73

© Оригінал-макет,
"Національної академії управління", 2011

ЗМІСТ

1. МЕТА ТА ЗАДАЧІ КУРСУ	4
2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН	5
3. РЕГЛАМЕНТ ВИКЛАДАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	6
4. НАВЧАЛЬНІ МОДУЛІ	9
4.1. Модуль1.	9
4.2. Модуль2.	15
4.3. Модуль 3.	19
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ГРУПОВОЇ ТВОРЧОЇ РОБОТИ	24
5. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	27
6. ОСОБЛИВОСТІ РЕГЛАМЕНТУ ВИКЛАДАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	28
7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	29

МЕТА ТА ЗАДАЧІ КУРСУ

Метою пропонованого методичного забезпечення курсу є задоволення потреб слухачів у знаннях в галузі управління комерційним банком, включаючи управління активами і пасивами, ліквідністю, прибутковістю, організації виконання окремих банківських операцій, а також формування навичок по використанню здобутих знань у практичній діяльності.

Завдання дисципліни полягає у формуванні у студентів розуміння принципів управління комерційним банком в умовах конкурентного середовища, доведення до них змісту управління активами і пасивами як у розрізі формування окремих джерел і комбінацій в структурі балансу, так і у процесі управління ризиками, ліквідністю, прибутковістю.

Після вивчення курсу студент повинен вміти приймати самостійні рішення у сфері організації основних напрямків банківської діяльності, застосовувати необхідні заходи, адекватні тій чи іншій конкретній виробничій ситуації, що виникає у роботі банківської установи.

Дисципліна поглиблює та конкретизує знання, здобуті студентом під час вивчення курсу "Банківські операції" і тісно пов'язана з іншими навчальними дисциплінами магістерської програми, зокрема "Аналіз банківської діяльності", "Маркетинг у банку", "Банківський нагляд".

Ефективній реалізації цілей та завдань курсу підпорядкована тематична логіка його викладання, структура та зміст тем лекцій, проблематика семінарських занять та компановка у три навчальні модулі.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПЛАН ТА КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ ТА ЗАСВОЄННЯ МАТЕРІАЛУ ТЕМ КУРСУ “ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У БАНКУ”

№ п/п	Теми навчальних модулів	Денна форма навчання			
		Всього	Лекції	Семінари	Самостійна робота
	Модуль 1.				
	Всього:	18	8	4	6
1.	ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В БАНКУ	6	2	1	3
2.	СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ	3	2	1	
3.	ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА БАНКУ	3	2	1	
4.	СИСТЕМА ПЛАНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	6	2	1	3
	Модуль 2.				
	Всього:	21	6	6	9
5.	УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ У БАНКУ	7	2	2	3
6.	УПРАВЛІННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ БАНКУ	7	2	2	3
7.	УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТА ПАСИВАМИ БАНКУ	7	2	2	3
	Модуль 3.				
	Всього:	19	6	6	7
8.	УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ	6	2	2	2
9.	УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ	7	2	2	3
10.	УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ	4	1	1	2
11.	УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ БАНКУ	2	1	1	
	РАЗОМ:	58	20	16	22

РЕГЛАМЕНТ ВИКЛАДАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

В перехідний період в Національній академії управління як і в інших навчальних закладах України паралельно існуватимуть дві системи оцінювання, а саме **ECTS (Європейська система трансферту кредитів)** та **національна (4-х бальна)**. З цією метою в НАУ вводиться **100 – бальна шкала оцінювання знань**, за допомогою якої здійснюється конвертація оцінок системи ECTS в національну, що представлено в таблиці.

Порядок конвертації оцінок

Оцінка за системою ECTS	Визначення	Оцінка за 100 – бальною шкалою	Оцінка за національною системою
A	Відмінно – відмінне виконання	85 -100	5 (відмінно)
B	Дуже добре – вище середнього рівня	76 - 84	4 (добре)
C	Добре – загалом хороша робота	61 - 75	4 (добре)
D	Задовільно – непогано	56 - 60	3 (задовільно)
E	Достатньо – виконання відповідає мінімальним критеріям	50-55	3 (задовільно)
FX	Незадовільно – необхідне повторне перескладання	30 - 49	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
F	Незадовільно – необхідно повторне вивчення дисципліни	0 - 23	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДОВИХ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ВИВЧЕННЯ КУРСУ ТА ЇХ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок, встановлений відповідним наказом ректора НАУ, передбачає можливість диференційованого підходу до формування 100 - бальної оцінки з окремих дисциплін, що об'єктивно обумовлено специфікою їх викладання. Весь програмний матеріал курсу **“Фінансовий менеджмент у банку”** поділяється на три модулі, які представлені в навчально-тематичному плані дисципліни. Викладання основних питань згідно темам модулів та опанування їх студентами денної форми навчання включають такі складові: 1) лекції; 2) семінарські заняття; 3) тести; 4) наукові есе; 5) групову творчу роботу.

Лекції та семінарські заняття проводяться за загальноакадемічними правилами в аудиторний час за розкладом. **Відвідування лекцій та семінарів є обов'язковим**, що контролюється викладачами та куратором курсу, які по завершенню семестру оцінюють дану складову максимально 10 балами. Якщо студент з **будь-яких обставин** мав пропуски, його оцінки розраховуються за простою пропорцією, виходячи із сумарної кількості лекцій та семінарських занять. Так, якщо під час семестру було 12 лекцій і 14 семінарів (разом 26), а студент відвідав 8 лекцій і 10 семінарів (разом 18), то його оцінка відвідування складає 6,8 (26-10; 18 – x);

результат за загальноарифметичними правилами округлюється до цілої цифри і дорівнює 7 балам.

Другою складовою комплексної оцінки студента є його **активність на семінарських заняттях**, під час яких впродовж семестру він може отримати максимально 30 балів. Результати роботи кожного студента (виступи, доповнення, коментарі, участь у дискусії, грамотно поставлені запитання тощо) визначаються викладачем на семінарах індивідуально. Тобто після будь-якого заняття кожен студент має в журналі оцінку від 0 до, наприклад, 15 балів за вдалий виступ. Орієнтовні показники активності (максимально): виступ – 15; доповнення – 5; коментар – 3; запитання – 1. Виходячи з конкретних обставин, ці показники можуть коригуватися викладачем.

Враховуючи обмежену кількість аудиторних семінарських занять, наявність певної заздалегідь визначеної кількості балів у студента за кожний модуль не є обов'язковим. Активність визначається тільки по завершенню семестру. Тобто теоретично студент може мати 0 за Модуль 1, 0 за Модуль 2 і 30 балів за Модуль 3. Водночас, крім виступів, число яких об'єктивно лімітоване питаннями планів семінарських занять, за нормальної практики кожен може накопичувати бали за рахунок всіх інших форм активності на семінарах.

Третьою складовою семестрової комплексної оцінки є **тести**, які проводяться по завершенню вивчення Модулів 1-3, по кожному з яких студент може отримати максимально по 10 балів, тобто - 30 загалом. Тести проводяться у комп'ютерному класі за спеціально розробленою програмою. Час і аудиторія для тестування визначаються додатково. Технологія тестування передбачає наступне: 1) викладач заздалегідь готує 30-50 тестових завдань, що охоплюють програмний матеріал тем модулів. Під час тестування методом випадкової вибірки студент отримує 10 завдань, кожне з яких має 4 варіанти відповіді. Студент обирає, на його думку, вірну, для чого дається 1 хвилина на кожне питання. Загальний час на одне тестування – 11 хвилин (10 x 1) плюс 1 хвилина як резервна.

Після завершення тестування студент за комп'ютерною програмою безпосередньо на місці отримує оцінку, що відповідає кількості правильних відповідей, а саме: 7 вірних відповідей – 7 балів, 3 – 3 бали відповідно. **Повторне тестування не проводиться.** Якщо деякі студенти не були присутніми на плановому тестуванні з поважних обставин, вони мають можливість пройти тестування у додатково визначений час. Студенти, що не з'явилися на планове тестування без поважних причин, як і ті, що не були присутніми на додатковому, матимуть нульову оцінку.

Четвертий елемент загальної оцінки становлять результати, отримані за **наукові есе** з тематики Модулів 1 і 2, кожне з яких дає максимально 10 балів, тобто 20 балів (2 x 10) за три модулі.

Як форма самостійної роботи наукове есе є різновидом індивідуального творчого дослідження, в якому в стислому вигляді висвітлюється сутність проблеми або дається наукова порівняльна характеристика явищ, категорій, теорій тощо. Причому, **найважливішим у науковому есе є формулювання власної позиції, оцінки, шляхів вирішення проблеми тощо.**

Тексту есе передуює простий план, що має здебільшого три пункти. В кінці есе подається список літературних джерел (10 найменувань орієнтовно), які були використані для написання роботи. Обсяг наукового есе становить 4,5 – 5,0 аркушів

тексту на папері формату А4. В друкованому варіанті на одній сторінці тексту міститься до 30 рядків по 68-70 знаків кожному. Для цього зазвичай використовується шрифт Times New Roman розміру 14 та міжрядовий інтервал значенням 1,5. Якщо текст написаний від руки власноруч, то обсяг роботи збільшується в 1,5 – 2,0 рази в залежності від індивідуальних особливостей написання.

Наукове есе подається викладачу через куратора курсу у заздалегідь визначний термін, але не пізніше п'ятниці другого тижня після проведення семінару з останньої теми модуля, тобто строк написання дорівнює не менш ніж двома тижням. Якщо есе подане із запізненням, то за кожен день після встановленого строку з оцінки за роботу знімається один бал. Після 10 днів прострочки есе не приймаються. При подачі есе куратору останній проставляє дату на титульній сторінці і засвідчує її своїм підписом. Якщо студент не зміг вчасно підготувати есе з поважних обставин, це питання вирішується викладачем із кожним персонально.

Теми есе, що представлені в п.п.4.1.3. та 4.2.3, обираються студентами власноруч після першої лекції кожного з модулів. **В межах академічної групи теми не повинні дублюватися**, що регулюється старостою академічної групи.

Останнім п'ятим елементом комплексної оцінки є результат за **колективну групову творчу роботу**, що виконується в межах проблематики Модулю 3 впродовж останніх 2-3 тижнів семестру. Максимальна кількість балів – 10, причому кожен з членів групи отримує однакову для всіх оцінку (детальніше див. п.4.3.3. плану).

Таким чином комплексна оцінка розраховується як сума вищезаданих складових, і її максимальна величина потенційно дорівнює 100 балам, а саме:

1. Відвідування	- 10
2. Активність на семінарах	- 30
3. Тести	- 30
4. Наукові есе	- 20
5. Групова творча робота	- 10
Разом:	100

4. НАВЧАЛЬНІ МОДУЛІ

4.1. МОДУЛЬ 1.

4.1.1. ЗМІСТ ТЕМ ТА ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ, ЩО РЕКОМЕНДУЮТЬСЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В БАНКУ

Суть менеджменту як економічної категорії, об'єктивні основи управління. Основні функції і цикл фінансового менеджменту банку. Функції планування, організації, керівництва, обліку, аналізу, контролю. Специфіка фінансового менеджменту в банках. Етапи розвитку банківського менеджменту. Основні ланки банківського менеджменту.

Рекомендована література:

1. Закон України № 2121-III від 07.12.2000 "Про банки і банківську діяльність" (із змінами і доповненнями, внесеними 20.09.2001//Урядовий кур'єр. – 2001. – № 8. – 17.01.2001.
2. Закон України № 679-XIV від 20.05.1999 "Про Національний банк України"//Голос України. – 1999. – № 112. – 22.06.1999.
3. Постанова Правління НБУ № 368 від 28.08.2001 "Про затвердження інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 40. – ст. 1813.
4. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента. Как управлять капиталом. – М.: Финансы и статистика. – 1995.
5. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами. – К.: МП "ИТЕМ ЛТД". – 1996.
6. Жуков Е.Ф. Менеджмент и маркетинг в банках. Учебное пособие. – М.: Банки и биржи. – 1997.
7. Заруба О.Д. Банківський менеджмент та аудит. – К.: Лібра. – 1996. – 224 с.
8. Кириченко О., Гіленко І., Ятченко А. Банківський менеджмент. – К.: Основи. – 1999. – 671 с.
9. Кочетков В.Н. Основы управления современным коммерческим банком. Учебное пособие. – К. – 1998.
10. Маслеченков Ю.С. Финансовый менеджмент в коммерческом банке. – М.: Перспектива. – 1996.
11. Основы финансового менеджмента: Учебник. – под ред. Ступницкого А.И. – К. – 1996.
12. Примостка Л.О. Банківський менеджмент. Хеджування фінансових ризиків: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ. – 1998. – 108 с.
13. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку. – К.: КНЕУ. – 1999. – 279 с.
14. Роуз П. Банковский менеджмент. Пер. с англ. – М.: Дело Лтд. – 1995. – 768 с.
15. Финансовый менеджмент: Практическое пособие. – под рук. Стояновой Е. – М.: Перспектива. – 1996.
16. Шим Джейк К., Сигел Джоэл Г. Финансовый менеджмент. Пер. с англ. – М. – 1996.

Тема 2. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

НБУ як основний суб'єкт банківської системи. Його завдання і функції. Головна мета діяльності і основні функції комерційних банків. Типологія банківських установ. Процедура реєстрації банку. Основні завдання стратегічного управління банківською установою. Суб'єкти стратегічного управління банківською діяльністю. Форми і методи стратегічного управління банківською установою.

Рекомендована література:

1. Закон України № 2121-III від 07.12.2000 "Про банки і банківську діяльність" (із змінами і доповненнями, внесеними 20.09.2001//Урядовий кур'єр. – 2001. – № 8. – 17.01.2001.
2. Закон України № 679-XIV від 20.05.1999 "Про Національний банк України"//Голос України. – 1999. – № 112. – 22.06.1999.
3. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами. – К.: МП "ИТЕМ ЛТД". – 1996.
4. Кириченко О., Гіленко І., Ятченко А. Банківський менеджмент. – К.: Основи. – 1999. – 671 с.
5. Кочетков В.Н. Основы управления современным коммерческим банком. Учебное пособие. – К. – 1998.
6. Маслеченков Ю.С. Финансовый менеджмент в коммерческом банке. – М.: Перспектива. – 1996.
7. Овдій Ю. Планування – актуальне завдання банків України//Вісник НБУ. – 2000. – № 7. – с.10 – 12.
8. Основы финансового менеджмента: Учебник. – под ред. Ступницкого А.И. – К. – 1996.
9. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку. – К.: КНЕУ. – 1999. – 279 с.
10. Роуз П. Банковский менеджмент. Пер. с англ. – М.: Дело Лтд. – 1995. – 768 с.
11. Шим Джейк К., Сигел Джоэл Г. Финансовый менеджмент. Пер. с англ. – М. – 1996.

Тема 3. ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА БАНКУ

Принципи організації банку і фактори, що впливають на його структуру. Органи управління банку та їх повноваження. Лінійні і штабні підрозділи. Пірамідальна, географічна і функціональна схеми побудови банку. Банківська корпорація, банківський холдінг, фінансовий холдінг, банківські спілки та асоціації. Бюрократична модель організації банку: функціональна та дивізійна структури. Адаптивні організаційні структури банку (проектні, матричні, конгломерати). Централізована та децентралізована система управління комерційним банком. Сучасні тенденції у формуванні організаційної структури банку. Система "профінансових центрів".

Рекомендована література:

1. Закон України № 2121-III від 07.12.2000 "Про банки і банківську діяльність" (із змінами і доповненнями, внесеними 20.09.2001//Урядовий кур'єр. – 2001. – № 8. – 17.01.2001.
2. Закон України № 1576-XII від 19.09.1991 "Про господарські товариства"//Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – 03.12.1991. – ст. 682.
3. Закон України № 1201-XII від 18.06.1991 "Про цінні папери і фондову біржу"//Голос України. – 1991. – № 133. – 11.07.1991.

4. Закон України № 448/96-ВР від 30.10.1996 "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні"// Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 51. – 17.12.1996. – ст. 292.
5. Постанова Правління НБУ № 470 від 07.12.2000 "Про затвердження змін до Положення про порядок видачі банкам ліцензії на здійснення банківських операцій"//Офіційний вісник України. – 2000. – № 52. – ст. 2277.
6. Постанова Правління НБУ № 368 від 28.08.2001 "Про затвердження інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 40. – ст. 1813.
7. Постанова Правління НБУ № 375 від 31.08.2001 "Про затвердження Положення про порядок створення і державної реєстрації банків, відкриття їх філій, представництв, відділень"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 44. – 16.11.2001. – ст. 1991.
8. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 60 від 26.05.1998 "Про впорядкування діяльності з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів"//Урядовий кур'єр. – 1998. – 28.05.1998. – № 99 – 100.
9. Гладких Д.М. Типова структура та основні функції підрозділів банківської установи//Вісник НБУ. – 2000. – № 11. – с.20 – 22.
10. Кириченко О., Гіленко І., Ятченко А. Банківський менеджмент. – К.: Основи. – 1999. – 671 с.
11. Кочетков В.Н. Основы управления современным коммерческим банком. Учебное пособие. – К. – 1998.
12. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку. – К.: КНЕУ. – 1999. – 279 с.
13. Роуз П. Банковский менеджмент. Пер. с англ. – М.: Дело Лтд. – 1995. – 768 с.

Тема 4. СИСТЕМА ПЛАНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Процес планування в банківському менеджменті. Його етапи і фази. Стратегічне планування. Стратегічні цілі і місія банку. SWOT-аналіз. Оперативне планування: сутність та призначення. Компоненти оперативного (тактичного) плану. Процес бюджетування в банку. Реалізація стратегічного та оперативного плану. Управління відхиленнями.

Рекомендована література:

1. Закон України № 1251-XII від 25.06.1991 "Про систему оподаткування"// Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 39. – 24.09.1991. – ст. 510.
2. Постанова Правління НБУ № 173 від 26.04.2000 "Про внесення змін до Положення про порядок формування і використання резервів для відшкодування можливих втрат від дебіторської заборгованості комерційних банків"//Офіційний вісник України. – 2000. – № 21. – ст. 865.
3. Постанова Правління НБУ № 279 від 06.07.2000 "Про затвердження Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків"//Офіційний вісник України. – 2000. – № 32. – 25.08.2000. – ст. 1378.
4. Постанова Правління НБУ № 446 від 13.11.2000 "Про внесення змін до Положення про порядок розрахунку резерву на відшкодування можливих збитків банків від операцій з цінними паперами"//Офіційний вісник України. – 2000. – № 49 (частина перша). – ст. 2130.

5. Постанова Правління НБУ № 244 від 27.06.2001 "Про затвердження Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 28. – 27.07.2001. – ст. 1268.
6. Гладких Д.М. Особливості планування доходів, витрат і податків банківської установи//Вісник НБУ. – 2001. – № 1. – с.6 – 8.
7. Кириченко О., Гіленко І., Ятченко А. Банківський менеджмент. – К.: Основи. – 1999. – 671 с.
8. Кочетков В.Н. Основы управления современным коммерческим банком. Учебное пособие. – К. – 1998.
9. Михайличенко С. Облікова ставка НБУ: рівень, динаміка, принципи визначення//Вісник НБУ. – 1997. – № 3. – с.17 – 20.
10. Михайличенко С. Облікова ставка як основний монетарний інструмент регулювання грошово-кредитного ринку//Вісник НБУ. – 1997. – №7. – С. 45 – 52.
11. Овдій Ю. Планування – актуальне завдання банків України//Вісник НБУ. – 2000. – № 7. – с.10 – 12.
12. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку. – К.: КНЕУ. – 1999. – 279 с.
13. Роуз П. Банковский менеджмент. Пер. с англ. – М.: Дело Лтд. – 1995. – 768 с.

4.1.2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В БАНКУ

Семінарське заняття (1 година)

ПЛАН

1. Предмет, метод і завдання дисципліни "Фінансовий менеджмент у банку".
2. Сутність фінансового менеджменту як економічної категорії.
3. Специфіка, функції і фундаментальні завдання фінансового менеджменту в банку.
4. Історія створення і функціонування банківської системи в Україні.

Тема 2. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Семінарське заняття (1 година)

ПЛАН

1. НБУ – головний суб'єкт банківської системи.
2. Головна мета діяльності, основні функції й завдання комерційних банків.
3. Економічна характеристика банку. Типологія банківських установ.
4. Процедура реєстрації банку.
5. Цілі, завдання, суб'єкти і методи стратегічного управління банківською установою.

Тема 3. ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА БАНКУ

Семінарське заняття (1 година)

ПЛАН

1. Принципи організації банку.
2. Фактори, що впливають на структуру банківської установи.
3. Органи управління банку.
4. Типи підрозділів і схеми побудови банку.
5. Види банківських об'єднань.
6. Типи організаційних структур банку.

Тема 4. СИСТЕМА ПЛАНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Семінарське заняття (1 година)

ПЛАН

1. Основні елементи системи планування в комерційному банку.
2. Стратегічне і оперативне планування в банку.
3. Фази процесу планування.
4. Етапи складання бізнес-плану.
5. Реалізація стратегічного та оперативного планів. Управління відхиленнями.

4.1.3. ТЕМАТИКА НАУКОВИХ ЕСЕ

1. Основні проблеми управління комерційним банком.
2. Теорія і практика управління банківською установою.
3. Історія функціонування банків за часів СРСР.
4. Основні етапи розвитку банківського сектору економіки України.
5. НБУ як головний регулюючий орган банківської системи.
6. Принципи організації банківської системи в Україні і за кордоном.
7. Роль і місце Центрального банку в економіці різних країн.
8. Перспективи створення нових банків в Україні.
9. Проблеми і перспективи реєстрації іноземних банків в Україні.
10. Переваги і недоліки різних типів організації банківських структур.
11. Перспективи розвитку централізованих і децентралізованих банківських структур в Україні.
12. Перспективи створення різних видів банківських об'єднань в Україні.
13. Особливості тактичного і стратегічного планування банківської діяльності в Україні.
14. Організація бізнес-планування в комерційному банку.
15. Аналіз сильних і слабких сторін банку Х.
16. Доходи і витрати банку як об'єкт планування.
17. Планування розвитку мережі відділень банку (на прикладі банку Х).

ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ДО МОДУЛЮ 1

МОДУЛЬ 1

1) Що з наведеного не є принципом організації банку?

- а) функціональний
- б) бюрократичний
- в) ієрархія
- г) координація дій

2) Який з видів банківських об'єднань не займається підприємницькою діяльністю?

- а) банківський холдінг
- б) фінансовий холдінг
- в) банківська асоціація
- г) банківська корпорація

3) Які організаційні структури банку не входять до типу адаптивних?

- а) конгломерати
- б) матричні
- в) децентралізовані
- г) проектні

4) До організаційних структур банків за принципом бюрократії відносяться (вказіть 1 помилкову відповідь)

- а) централізовані
- б) функціональні
- в) дивізіональні
- г) організаційні структури банків, що працюють на міжнародних ринках

5) Яка з наведених структур банку отримує прибуток від клієнтів?

- а) фронт-офіс
- б) бек-офіс
- в) мідл-офіс
- г) правління

6) Існують наступні схеми побудови банку (вказіть 1 помилкову відповідь):

- а) пірамідальна
- б) географічна
- в) бюрократична
- г) функціональна

7) Що з наведеного не є предметом SWOT-аналізу?

- а) слабкі сторони
- б) ресурси
- в) можливості
- г) сильні сторони

8) Що з наведеного не відноситься до сильних сторін банку?

- а) економія на масштабі та низькі витрати
- б) досвід впровадження нових продуктів
- в) висока концентрація ресурсної бази або кредитного портфелю
- г) широкий асортимент банківських продуктів

9) Що з наведеного не є складовою бізнес-плану банку?

- а) SWOT-аналіз
- б) загальні макроекономічні тенденції
- в) завдання та напрямки розвитку
- г) техніко-економічне обґрунтування кредиту

10) Який з цих видів пасивів для банку є найдешевшим?

- а) рефінансування НБУ
- б) депозити підприємств
- в) кошти місцевих бюджетів
- г) розрахункові рахунки підприємств

4.2. МОДУЛЬ 2

4.2.1. ЗМІСТ ТЕМ ТА ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ, ЩО РЕКОМЕНДУЮТЬСЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 5. УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ У БАНКУ

Поняття і структура банківського капіталу. Методи оцінки його вартості: по балансовій вартості, по ринковій вартості, за принципом регульованої бухгалтерії. Резервний фонд як складова банківського капіталу. Процедура його формування і напрямки використання. Складові основного, додаткового і регулятивного капіталу комерційних банків. Функції банківського капіталу: оперативна, захисна, регулююча, функція довіри, функція підтримки зростання. Капітал як джерело придбання основних фондів і матеріальних цінностей. Необхідність і основні завдання державного регулювання процесу капіталоутворення в банках. Етапи управління банківським капіталом. Причини нарощування банківського капіталу. Процедура планування необхідного розміру банківського капіталу. Внутрішні джерела нарощення банківського капіталу. Дивідендна політика банку. Сутність оптимальної дивідендної політики. Зовнішні джерела нарощення банківського капіталу. Емісія простих та привілейованих акцій, випуск субординованих боргових зобов'язань, продаж і здавання в оренду активів. Проблема адекватності капіталу в контексті забезпечення фінансової стійкості банку.

Рекомендована література:

1. Закон України № 2121-III від 07.12.2000 "Про банки і банківську діяльність" (із змінами і доповненнями, внесеними 20.09.2001//Урядовий кур'єр. – 2001. – № 8. – 17.01.2001.
2. Закон України № 679-XIV від 20.05.1999 "Про Національний банк України"//Голос України. – 1999. – № 112. – 22.06.1999.
3. Закон України № 1576-XII від 19.09.1991 "Про господарські товариства"//Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – 03.12.1991. – ст. 682.
4. Закон України № 1201-XII від 18.06.1991 "Про цінні папери і фондову біржу"//Голос України. – 1991. – № 133. – 11.07.1991.
5. Закон України № 448/96-ВР від 30.10.1996 "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні"// Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 51. – 17.12.1996. – ст. 292.
6. Постанова Правління НБУ № 173 від 26.04.2000 "Про внесення змін до Положення про порядок формування і використання резервів для відшкодування можливих втрат від дебіторської заборгованості комерційних банків"//Офіційний вісник України. – 2000. – № 21. – ст. 865.
7. Постанова Правління НБУ № 279 від 06.07.2000 "Про затвердження Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків"//Офіційний вісник України. – 2000. – № 32. – 25.08.2000. – ст. 1378.
8. Постанова Правління НБУ № 446 від 13.11.2000 "Про внесення змін до Положення про порядок розрахунку резерву на відшкодування можливих збитків

- банків від операцій з цінними паперами"//Офіційний вісник України. – 2000. – № 49 (частина перша). – ст. 2130.
9. Постанова Правління НБУ № 368 від 28.08.2001 "Про затвердження інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 40. – ст. 1813.
 10. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 60 від 26.05.1998 "Про впорядкування діяльності з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів"//Урядовий кур'єр. – 1998. – 28.05.1998. – № 99 – 100.
 11. Алехин Б.И. Рынок ценных бумаг. Введение в фондовые операции. – М.: Финансы и статистика. – 1991.
 12. Бюлетень НБУ. – 2007. – № 1,2
 13. Костюченко О.А. Банківське право. Навчальний посібник. – К.: КНЕУ. – 1999.
 14. Потійко Ю.А. Особливості формування і розрахунку капіталу українських банків//Вісник НБУ. – 2002. – № 5. – с. 17 – 19.
 15. Структура балансового капіталу банків України за станом на 01.01.2007//Вісник НБУ. – 2007. – №3.
 16. Інформаційний сайт НБУ – <http://www.bank.gov.ua>
 17. Інформаційний сайт АУБ – <http://aub.org.ua/>
 18. Інформаційний сайт ПФТС – <http://www.pfts.com>

Тема 6. УПРАВЛІННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ БАНКУ

Сутність управління зобов'язаннями банку. Проблема формування оптимальної структури банківських пасивів. Практика залучення комерційними банками різних видів пасивів (кредити НБУ, бюджетні кошти, кредити інших банків, кошти до запитання, строкові депозити, кошти акціонерів). Параметри типових угод по залученню різних видів ресурсів. Доходи населення як джерело зростання банківських пасивів. Узагальнена структура доходів і витрат населення. Причини недовіри населення до комерційних банків. Банки-лідери по залученню вкладів фізичних осіб. Проблема визначення оптимальної процентної ставки по депозитах. Найбільш популярні методи формування ціни залучених коштів і кредитних ресурсів. Найбільш поширені методи залучення банківських пасивів.

Рекомендована література:

1. Закон України № 1201-XII від 18.06.1991 "Про цінні папери і фондову біржу"//Голос України. – 1991. – № 133. – 11.07.1991.
2. Закон України № 448/96-ВР від 30.10.1996 "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні"// Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 51. – 17.12.1996. – ст. 292.
3. Постанова Правління НБУ № 244 від 27.06.2001 "Про затвердження Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 28. – 27.07.2001. – ст. 1268.
4. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 60 від 26.05.1998 "Про впорядкування діяльності з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів"//Урядовий кур'єр. – 1998. – 28.05.1998. – № 99 – 100.
5. Алехин Б.И. Рынок ценных бумаг. Введение в фондовые операции. – М.: Финансы и статистика. – 1991.
6. Бюлетень НБУ. – 2007. – № 1,2.

7. Гладких Д.М. Структура і динаміка зростання банківських пасивів або Колективний портрет українського вкладника//Вісник НБУ. – 2001. – № 12. – с.34 – 40.
8. Кириченко О., Гіленко І., Ятченко А. Банківський менеджмент. – К.: Основи. – 1999. – 671 с.
9. Костюченко О.А. Банківське право. Навчальний посібник. – К.: КНЕУ. – 1999.
10. Михайличенко С. Облікова ставка НБУ: рівень, динаміка, принципи визначення//Вісник НБУ. – 1997. – № 3. – с.17 – 20.
11. Михайличенко С. Облікова ставка як основний монетарний інструмент регулювання грошово-кредитного ринку//Вісник НБУ. – 1997. – №7. – С. 45 – 52.
12. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку. – К.: КНЕУ. – 1999. – 279 с.
13. Роуз П. Банковский менеджмент. Пер. с англ. – М.: Дело Лтд. – 1995. – 768 с.
14. Структура зобов'язань банків України за станом на 01.01.2007//Вісник НБУ. – 2007. – №3.
15. Інформаційний сайт НБУ – <http://www.bank.gov.ua>
16. Інформаційний сайт АУБ – <http://aub.org.ua/>

Тема 7. УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТА ПАСИВАМИ БАНКУ

Загальна структура банківських активів. Робочі активи. Активи, що не приносять доходів. Сутність управління активами банку. Сутність і механізм управління активами-пасивами. Його основні завдання. Моделі управління банком: максимізація прибутку і мінімізація ризику. Стратегія і методи хеджування: обмеження обсягу ризикових операцій, страхування, збалансований підхід до управління активами і пасивами, геп-менеджмент, проведення операцій хеджування (форвард, ф'ючерс, опціон, своп). Їх переваги і недоліки. Організаційна структура управління активами-пасивами. Функції Казначейства та Комітету з управління активами та пасивами (АЛКО). Проблема розриву фондів і методи її подолання. Сек'юритизація активів. Продаж позик. Продаж векселів. Надання кредитних гарантій.

Рекомендована література:

1. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента. Как управлять капиталом. – М.: Финансы и статистика. – 1995.
2. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами. – К.: МП "ИТЕМ ЛТД". – 1996.
3. Гладких Д.М., Корнійчук І.О. Казначейство як інструмент оперативного управління активами і пасивами банку// Вісник НБУ. – 2003. – № 8. – с. 41 – 45.
4. Гладких Д.М., Корнійчук І.О. Механізм здійснення казначейських операцій // Вісник НБУ. – 2004. – № 4. – с. 30 – 35.
5. Жуков Е.Ф. Менеджмент и маркетинг в банках. Учебное пособие. – М.: Банки и биржи. – 1997.
6. Кириченко О., Гіленко І., Ятченко А. Банківський менеджмент. – К.: Основи. – 1999. – 671 с.
7. Кочетков В.Н. Основы управления современным коммерческим банком. Учебное пособие. – К. – 1998.
8. Маслеченков Ю.С. Финансовый менеджмент в коммерческом банке. – М.: Перспектива. – 1996.
9. Основы финансового менеджмента: Учебник. – под ред. Ступницкого А.И. – К. – 1996.

10. Примостка Л.О. Банківський менеджмент. Хеджування фінансових ризиків: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ. – 1998. – 108 с.
11. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку. – К.: КНЕУ. – 1999. – 279 с.
12. Роуз П. Банковский менеджмент. Пер. с англ. – М.: Дело Лтд. – 1995. – 768 с.

4.2.2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 5. УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ У БАНКУ

Семінарське заняття (2 години)

ПЛАН

1. Банківський капітал і його складові.
2. Методи розрахунку розміру капіталу.
3. Діючий порядок формування і використання резервного фонду.
4. Методика розрахунку основного, додаткового і регулятивного капіталу.
5. Функції банківського капіталу.
6. Цілі державного регулювання банківського капіталу.
7. Етапи управління банківським капіталом.
8. Необхідність накопичення банківського капіталу і основні джерела його зростання.
9. Етапи планування банківського капіталу.
10. Особливості формування статутного фонду комерційних банків і шляхи його збільшення.

Тема 6. УПРАВЛІННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ БАНКУ

Семінарське заняття (2 години)

ПЛАН

1. Структура банківських зобов'язань.
2. Акціонерний капітал як складова банківських пасивів.
3. Доходи населення як перспективне джерело зростання банківських пасивів.
4. Методи ціноутворення залучених коштів і кредитних ресурсів.
5. Основні методи залучення банківських пасивів.

Тема 7. УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТА ПАСИВАМИ БАНКУ

Семінарське заняття (2 години)

ПЛАН

1. Види банківських активів.
2. Сутність управління активами. Проблема формування оптимальної структури банківських активів.
3. Сутність і механізм управління активами-пасивами. Його основні завдання.
4. Методи управління активами-пасивами.
5. Позабалансове фінансування. Причини його розповсюдження та механізм реалізації.
6. Організаційна структура управління активами та пасивами.

4.2.3. ТЕМАТИКА НАУКОВИХ ЕСЕ

1. Банківський капітал як найбільш важливий показник надійності банку.
2. Проблема зростання капіталізації банківської системи в Україні.
3. Теорія і практика здійснення дивідендної політики українських банків.
4. Проблема збільшення статутних фондів українських банків.
5. Доцільність і перспективи залучення в Україну іноземного банківського капіталу.
6. Теорія і практика рефінансування банків з боку НБУ.
7. Перспективи розвитку міжбанківського ринку кредитних ресурсів.
8. Перспективи впровадження нових видів депозитних вкладів.
9. Передумови і перспективи повернення довіри до комерційних банків з боку населення.
10. Казначейство банку як суб'єкт управління активами-пасивами.
11. Перспективи використання в Україні форвардів, ф'ючерсів, опціонів, свопів.
12. Теорія і практика позабалансового фінансування в Україні і за кордоном.
13. Перспективи розвитку ринку банківських гарантій.
14. Перспективи розвитку довгострокового кредитування в Україні.
15. Перспективи розвитку вексельного кредитування в Україні.
16. Перспективи розвитку споживчого кредитування в Україні.
17. Перспективи розвитку іпотечного кредитування в Україні.
18. Перспективи розвитку фондового ринку в Україні.
19. Проблеми і перспективи розвитку ринку ОВДП в Україні.
20. Проблеми і перспективи фондових операцій комерційних банків.
21. Показники ліквідності і платоспроможності як складові фінансової стійкості банку.
22. Еволюція вимог НБУ щодо нормативів ліквідності комерційного банку.
23. Обов'язкове резервування залучених коштів як метод державного регулювання ліквідності комерційних банків.
24. Теорія і практика управління банківською ліквідністю на макро- і мікрорівні.
25. Основні напрямки зростання доходів і скорочення витрат банку.
26. Практика оподаткування банківських операцій в Україні.
27. Резерви зростання прибутковості українських банків.

4.3. МОДУЛЬ 3

4.3.1. ЗМІСТ ТЕМ ТА ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ, ЩО РЕКОМЕНДУЮТЬСЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 8. УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ

Типи кредитів. Короткострокові і довгострокові кредити. Кредитна лінія. Овердрафт. Види кредитів. Вексельне кредитування. Лізинг. Факторинг. Форфейтинг. Типовий перелік документів, що містить кредитна справа. Процедура оцінки платоспроможності позичальників. Ціноутворюючі фактори ринку кредитних ресурсів. Пріоритети кредитної політики комерційних банків. Диверсифікація кредитного портфелю як принцип кредитної політики банку.

Рекомендована література:

1. Закон України № 2654-XII від 02.10.1992 "Про заставу"//Голос України. – 1992. – № 215. – 11.11.1992.
2. Постанова Кабінету Міністрів України № 1403 від 25.11.1996 "Про Положення про реєстр неплатоспроможних підприємств та організацій"//Урядовий кур'єр. – 1997. – 23.01.1997. – № 11 – 12.
3. Постанова Правління НБУ № 246 від 28.09.1995 "Про затвердження Положення Національного банку України про кредитування"//Податки та бухгалтерський облік. – 2000. – № 9. – с. 59.
4. Постанова Правління НБУ № 279 від 06.07.2000 "Про затвердження Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків"//Офіційний вісник України. – 2000. – № 32. – 25.08.2000. – ст. 1378.
5. Постанова Правління НБУ № 244 від 27.06.2001 "Про затвердження Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 28. – 27.07.2001. – ст. 1268.
6. Постанова Правління НБУ № 245 від 27.06.2001 "Про створення єдиної інформаційної системи обліку позичальників (боржників)"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 30. – 10.08.2001. – ст. 1363.
7. Наказ Міністерства юстиції України № 13/5 від 26.02.1999 № "Про затвердження Інструкції про порядок реєстрації застав рухомого майна в Державному реєстрі застав рухомого майна"//Офіційний вісник України. – 1999. – № 9. – 19.03.1999. – ст. 365.
8. Наказ Міністерства економіки України № 77 від 11.04.2001 "Про затвердження Положення про порядок формування та ведення єдиної бази даних про підприємства, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 19. – 25.05.2001. – ст. 815.
9. Бюлетень НБУ. – 2007. – № 1,2.
10. Гладких Д.М. Основні тенденції розвитку кредитного ринку в Україні, або Колективний портрет українського позичальника//Вісник НБУ. – 2001. – № 9. – с. 49 – 53.
11. Костюченко О.А. Банківське право. Навчальний посібник. – К.: КНЕУ. – 1999.
12. Лагутін В.Д. Кредитування: теорія і практика: Навчальний посібник. – К.: Знання. – 2000.
13. Потійко Ю.А., Любунь О.С. Оцінка кредитоспроможності підприємств-позичальників системними банками: аналіз та методики оцінки//Вчені записки Інституту економіки та права "Крок". – К. – вип. № 5. – 2001. – 308с.
14. Структура активів банків України за станом на 01.01.2007//Вісник НБУ. – 2007. – №3.
15. Трофимов М.В. Банковская ссуда и способы обеспечения ее возврата. – М.: Перспектива. – 1996.
16. Інформаційний сайт НБУ – <http://www.bank.gov.ua>
17. Інформаційний сайт АУБ - <http://aub.org.ua/>

Тема 9. УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ

Інфраструктура і суб'єкти українського фондового ринку. Цілі інвестиційної діяльності банків. Види цінних паперів, що можуть купувати комерційні банки. Основні типи інвесторів фондового ринку. Рейтинг окремих цінних паперів і учасників фондового ринку. Перспективи розвитку ринку державних боргових зобов'язань в Україні.

Рекомендована література:

1. Закон України № 1201-XII від 18.06.1991 "Про цінні папери і фондову біржу"//Голос України. – 1991. – № 133. – 11.07.1991.
2. Закон України № 448/96-ВР від 30.10.1996 "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні"// Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 51. – 17.12.1996. – ст. 292.
3. Постанова Правління НБУ № 446 від 13.11.2000 "Про внесення змін до Положення про порядок розрахунку резерву на відшкодування можливих збитків банків від операцій з цінними паперами"//Офіційний вісник України. – 2000. – № 49 (частина перша). – ст. 2130.
4. Постанова Правління НБУ № 244 від 27.06.2001 "Про затвердження Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 28. – 27.07.2001. – ст. 1268.
5. Алехин Б.И. Рынок ценных бумаг. Введение в фондовые операции. – М.: Финансы и статистика. – 1991.
6. Бюлетень НБУ. – 2007. – № 1,2.
7. Все о векселе. Сборник систематизированного законодательства//Бизнес. – 1997. – № 16 – 17.
8. Костюченко О.А. Банківське право. Навчальний посібник. – К.: КНЕУ. – 1999.
9. Структура активів банків України за станом на 01.01.2007//Вісник НБУ. – 2007. – №3.
10. Інформаційний сайт НБУ – <http://www.bank.gov.ua>
11. Інформаційний сайт АУБ – <http://aub.org.ua/>
12. Інформаційний сайт ПФТС – <http://www/pfts.com>

Тема 10. УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

Поняття банківської ліквідності. Еволюція підходів до визначення банківської ліквідності. Теорія "комерційних позик", "золоте банківське правило", теорії осаду та переміщення. Фактори, що впливають на потребу банку в ліквідних коштах. Ліквідна позиція банку. Розрив у ліквідності та його види. Причини кризи ліквідності. Методи та інструменти управління ліквідністю комерційного банку. Способи визначення потреби комерційного банку в ліквідних коштах. Оцінка потреби в ліквідності за методом джерел і використання коштів, а також структури коштів. Використання середньогалузових коефіцієнтів для оцінки ліквідності банку. Управління банківською ліквідністю на макрорівні. Нормативи ліквідності. Управління ліквідністю шляхом зміни норм обов'язкового резервування залучених коштів.

Рекомендована література:

1. Постанова Правління НБУ № 368 від 28.08.2001 "Про затвердження інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 40. – ст. 1813.
2. Банківські операції. Підручник. – під ред. Мороза А.М. – К.: КНЕУ. – 2000. – 384 с.

3. Ващенко Т.П. Математика финансового менеджмента. – М.: Перспектива. – 1996.
4. Гладких Д.М., Корнійчук І.О. Казначейство як інструмент оперативного управління активами і пасивами банку// Вісник НБУ. – 2003. – № 8. – с. 41 – 45.
5. Гладких Д.М., Корнійчук І.О. Механізм здійснення казначейських операцій // Вісник НБУ. – 2004. – № 4. – с. 30 – 35.
6. Жуков Е.Ф. Менеджмент и маркетинг в банках. Учебное пособие. – М.: Банки и биржи. – 1997.
7. Заруба О.Д. Банківський менеджмент та аудит. – К.: Лібра. – 1996. – 224 с.
8. Калина А.В., Кочетков В.М. Банковское дело. Словарь-справочник. – К: МАУП. – 1998.
9. Кириченко О., Гіленко І., Ятченко А. Банківський менеджмент. – К.: Основи. – 1999. – 671 с.
10. Кочетков В.Н. Основы управления современным коммерческим банком. Учебное пособие. – К. – 1998.
11. Примостка Л.О. Банківський менеджмент. Хеджування фінансових ризиків: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ. – 1998. – 108 с.
12. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку. – К.: КНЕУ. – 1999. – 279 с.
13. Роуз П. Банковский менеджмент. Пер. с англ. – М.: Дело Лтд. – 1995. – 768 с.

Тема 11. УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ БАНКУ

Значення, завдання та інформаційне забезпечення управління доходами і витратами банку. Значення, завдання та інформаційне забезпечення управління прибутковістю банку. Загальна оцінка рівня доходів у порівнянні з розміром активів та чистим прибутком. Порівняльний аналіз тенденцій обсягів і структури доходів по їх видах у динаміці за ряд років, щоквартально, щомісячно. Аналіз впливу окремих факторів на рівень формування найважливіших доходів банку (з деталізацією процентних і непроцентних). Загальна оцінка рівня витрат у порівнянні з рівнем доходів та рівнем дохідних активів. Порівняльний аналіз динаміки обсягів і структури витрат по їх видах (процентні, комісійні тощо) за ряд років, щоквартально, щомісячно. Факторний аналіз процентних та інших найбільш важливих витрат. Процедура дотримання кошторису адміністративно-управлінських витрат. Статистика доходів, витрат, прибутку банківської системи і окремих банків в останні роки. Особливості розрахунку балансового і фактичного прибутку комерційного банку. Загальна оцінка рівня прибутку. Аналіз динаміки та структури прибутку. Виявлення факторів і причин його зміни. Показники прибутковості банку (капіталу, статутного фонду, активів, витрат). Фактори, що впливають на рівень прибутковості. Резерви збільшення прибутку.

Рекомендована література:

1. Постанова Правління НБУ № 173 від 26.04.2000 "Про внесення змін до Положення про порядок формування і використання резервів для відшкодування можливих втрат від дебіторської заборгованості комерційних банків"//Офіційний вісник України. – 2000. – № 21. – ст. 865.
2. Постанова Правління НБУ № 279 від 06.07.2000 "Про затвердження Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків"//Офіційний вісник України. – 2000. – № 32. – 25.08.2000. – ст. 1378.

3. Постанова Правління НБУ № 446 від 13.11.2000 "Про внесення змін до Положення про порядок розрахунку резерву на відшкодування можливих збитків банків від операцій з цінними паперами"//Офіційний вісник України. – 2000. – № 49 (частина перша). – ст. 2130.
4. Постанова Правління НБУ № 244 від 27.06.2001 "Про затвердження Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 28. – 27.07.2001. – ст. 1268.
5. Банківські операції. Підручник. – під ред. Мороза А.М. – К.: КНЕУ. – 2000. – 384 с.
6. Гладких Д.М. Особливості планування доходів, витрат і податків банківської установи//Вісник НБУ. – 2001. – № 1. – с.6 – 8.
7. Заруба О.Д. Банківський менеджмент та аудит. – К.: Лібра. – 1996. – 224 с.
8. Заруба О.Д. Основи банківської справи. – К.: УФИМБ. – 1995.
9. Кириченко О., Гіленко І., Ятченко А. Банківський менеджмент. – К.: Основи. – 1999. – 671 с.
10. Кочетков В.Н. Основы управления современным коммерческим банком. Учебное пособие. – К. – 1998.
11. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку. – К.: КНЕУ. – 1999. – 279 с.
12. Роуз П. Банковский менеджмент. Пер. с англ. – М.: Дело Лтд. – 1995. – 768 с.

4.3.2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 8. УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ

Семінарське заняття (2 години)

ПЛАН

1. Види і типи кредитів.
2. Процедура оцінки надійності позичальника і супроводження кредиту.
3. Управління кредитним портфелем. Кредитна політика банку та механізм її реалізація.
4. Особливості ціноутворення банківських кредитів.

Тема 9. УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ

Семінарське заняття (2 години)

ПЛАН

1. Інфраструктура і суб'єкти українського фондового ринку.
2. Основні типи інвесторів фондового ринку.
3. Види цінних паперів, що можуть купувати комерційні банки.
4. Цілі інвестиційної діяльності банків.
5. Рейтинг окремих цінних паперів і учасників фондового ринку.
6. Перспективи розвитку ринку державних боргових зобов'язань в Україні.
7. Управління інвестиційним портфелем банку. Інвестиційні стратегії банку.

Тема 10. УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

Семінарське заняття (1 година)

ПЛАН

1. Поняття банківської ліквідності. Еволюція підходів до визначення банківської ліквідності.

2. Методи управління ліквідністю комерційного банку.
3. Способи визначення потреби в ліквідних коштах комерційного банку.
4. Оцінка потреби в ліквідності за методом джерел і використання коштів, а також структури коштів.
5. Управління банківською ліквідністю на макрорівні.

Тема 11. УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ БАНКУ

Семінарське заняття (1 година)

ПЛАН

1. Структура доходів і витрат комерційного банку.
2. Процедура дотримання кошторису адміністративно-управлінських витрат.
3. Аналіз доходів, витрат, прибутку банківської системи і окремих банків.
4. Особливості розрахунку балансового і фактичного прибутку комерційного банку.
5. Показники прибутковості банку (капіталу, статутного фонду, активів, витрат).
6. Фактори, що впливають на рівень прибутковості.
7. Резерви зростання прибутку.

ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ДО МОДУЛЮ 2,3

1) Що з наведеного не входить до складу капіталу?

- а) страхові резерви
- б) основні засоби
- в) статутний фонд
- г) прибуток минулих років

2) До складу основного капіталу входять (вказіть 1 помилкову відповідь)

- а) зареєстрований статутний фонд
- б) прибуток минулих років
- в) дивіденди, направлені на збільшення статутного фонду
- г) резерви, що створені за рахунок прибутку

3) До складу додаткового капіталу входять (вказіть 1 помилкову відповідь)

- а) субординований борг
- б) страхові резерви по всіх кредитах
- в) прибуток поточного року
- г) результат переоцінки основних засобів

4) Яке з цих тверджень є помилковим?

- а) Капітал по ринковій вартості = кількість емітованих акцій * курсову ціну
- б) Балансовий капітал = Основний капітал + Додатковий капітал
- в) До складу капіталу входять субординовані зобов'язання
- г) Капітал є джерелом для купівлі основних засобів

5) Зменшення балансового капіталу банку за рік може означати (оберіть помилкову відповідь)

- а) збиткову діяльність
- б) списання проблемних кредитів за рахунок страхового резерву
- в) відтік депозитів
- г) повернення інвесторам субординованого боргу

6) Зростання балансового капіталу банку за рік може бути наслідком (оберіть помилкову відповідь)

- а) додаткового продажу акцій
- б) формування страхових резервів
- в) купівлі нових основних засобів
- г) прибуткової діяльності

7) Яка з наведених позицій не входить до складу активів?

- а) дебіторська заборгованість
- б) ОВДП
- в) страхові резерви по кредитах
- г) витрати

8) Що з наведеного не входить до складу залучених коштів?

- а) пасивні МБК
- б) субординований борг
- в) рефінансування НБУ
- г) залишки на карткових рахунках

9) Який з цих активів для банку найменш ліквідний?

- а) кредитний портфель
- б) основні засоби
- в) кореспондентський рахунок в НБУ
- г) безготівкова іноземна валюта

10) Маючи 20 млн. капіталу та 80 млн. залучених коштів при нормі резервування 11% банк має можливість кредитувати позичальників на суму

- а) 89,0 млн.
- б) 71,2 млн.
- в) 91,2 млн.
- г) 28,8 млн.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ГРУПОВОЇ ТВОРЧОЇ РОБОТИ

Виконання групової творчої роботи має за мету **розкриття творчого потенціалу студентів** шляхом поглибленого дослідження та розробки шляхів вирішення однієї з найбільш важливих та актуальних проблем міжнародної економіки в межах тем Модулю 3. Кількість тем відповідає кількості навчальних груп; конкретні назви тем оновлюються щорічно і доводяться викладачем до студентів на початку семестру. Оптимальна кількість учасників творчої групи – 5-6 осіб, тобто в межах однієї академічної групи створюється 5-6 творчих груп. Принцип формування групи – **за списком в алфавітному порядку**, що забезпечує її спонтанне формування і запобігає створенню “сильних” і “слабих” груп. Студенти однієї академічної групи, розподілені на творчі групи, виконують роботу на єдину для всіх тему, що, одного боку, створює атмосферу здорової конкуренції, а з іншого, - допомагає викладачу порівняти та диференціювати результати, досягнуті кожною з груп. Після затвердження списків учасників творчих груп на початку семестру, кожна з них починає працювати **самостійно**, обираючи будь-які форми, методи, календарний графік роботи тощо. На групових засіданнях, кількість яких визначається також студентами, приймаються всі необхідні рішення: призначення виконавчого керівника групи, розподіл обов'язків, послідовність виконання комплексу робіт і таке інше. Одна група може обрати для себе принцип функціонального розподілу обов'язків (складання плану, збір матеріалів, аналіз даних тощо), друга – працювати за науково-практичними напрямками дослідження (географічні, галузеві аспекти тощо). Засідання груп відбуваються в позаакадемічний час за узгодженням з навчальним відділом.

Групова творча робота оформлюється як окреме наукове дослідження обсягом не менш 15 аркушів (шрифт, кількість знаків тощо як в наукових есе, див.п.3.2. плану). Результати дослідження доповідаються на фінальному семінарі академічної групи, який за календарем є днем проведення іспиту під час екзаменаційної сесії. Після доповідей представників груп, відповідей на запитання та захисту результатів дослідження викладач оголошує оцінку, що є однаковою для всіх членів кожної окремої творчої групи. Таким чином, це є і завершальний етап вивчення курсу, і - остання складова комплексної оцінки кожного студента (див.п.3.2. плану). Після невеликої технічної перерви (10-15 хвилин), що необхідно для остаточного підрахунку індивідуальних результатів за відповідними складовими, викладач оформлює екзаменаційну відомість і робить відповідні записи в залікових книжках студентів. **Іспит як форма семестрового контролю знань з курсу “Фінансовий менеджмент у банку” не проводиться.**

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

План самостійної роботи студентів

№ з/п	Зміст самостійної роботи, завдання для опрацювання і виконання студентами	Кількість годин
1.	До теми 1 «ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В БАНКУ» Прочитати сторінки від № 7 до № 50 посібника Любунь О.С., Грушко В.І. Фінансовий менеджмент у банку: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів - К.: Видавничий дім "Слово", 2004. - 296 с. Зробити аналітичну обробку прочитаного тексту (анотування, рецензування, реферування тощо). У письмовому вигляді сформулювати власну точку зору з стосовно опрацьованого матеріалу, використовуючи порівняння, зіставлення, узагальнення, зробити висновки.	3
2.	До теми 4 «СИСТЕМА ПЛАНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» Прочитати сторінки від № 52 до № 78 посібника Примостка Л.О., Фінансовий менеджмент у банку: Підручник - К.: КНЕУ, 2004. - 468 с. Зробити аналітичну обробку прочитаного тексту (анотування, рецензування, реферування тощо). У письмовому вигляді сформулювати власну точку зору з стосовно опрацьованого матеріалу, використовуючи порівняння, зіставлення, узагальнення, зробити висновки.	3
3.	До теми 5 «УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ У БАНКУ» Прочитати сторінки від № 79 до № 101 посібника Примостка Л.О., Фінансовий менеджмент у банку: Підручник - К.: КНЕУ, 2004. - 468 с. Зробити аналітичну обробку прочитаного тексту (анотування, рецензування, реферування тощо). У письмовому вигляді сформулювати власну точку зору з стосовно опрацьованого матеріалу, використовуючи порівняння, зіставлення, узагальнення, зробити висновки.	3
4.	До теми 6 «УПРАВЛІННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ БАНКУ» Прочитати сторінки від № 129 до № 155 посібника Любунь О.С., Грушко В.І. Фінансовий менеджмент у банку: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів - К.: Видавничий дім "Слово", 2004. - 296 с. Зробити аналітичну обробку прочитаного тексту (анотування, рецензування, реферування тощо). У письмовому вигляді сформулювати власну точку зору з стосовно опрацьованого матеріалу, використовуючи порівняння, зіставлення, узагальнення, зробити висновки.	3
5.	До теми 7 «УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТА ПАСИВАМИ БАНКУ» Прочитати сторінки від № 249 до № 311 посібника Примостка Л.О., Фінансовий менеджмент у банку: Підручник - К.: КНЕУ, 2004. - 468 с. Зробити аналітичну обробку прочитаного тексту (анотування, рецензування, реферування тощо). У письмовому вигляді сформулювати власну точку зору з стосовно опрацьованого матеріалу, використовуючи порівняння, зіставлення, узагальнення, зробити висновки.	3
6.	До теми 8 «УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ» Прочитати сторінки від № 125 до № 193 посібника Примостка Л.О., Фінансовий менеджмент у банку: Підручник - К.: КНЕУ, 2004. - 468 с. Зробити аналітичну обробку прочитаного тексту (анотування, рецензування, реферування тощо). У письмовому вигляді сформулювати власну точку зору з стосовно опрацьованого матеріалу, використовуючи порівняння, зіставлення, узагальнення, зробити висновки.	2
7.	До теми 9 «УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ» Прочитати сторінки від № 194 до № 248 посібника Примостка Л.О., Фінансовий менеджмент у банку: Підручник - К.: КНЕУ, 2004. - 468 с. Зробити аналітичну обробку прочитаного тексту (анотування, рецензування, реферування тощо). У письмовому вигляді сформулювати власну точку зору з стосовно опрацьованого матеріалу, використовуючи порівняння, зіставлення, узагальнення, зробити висновки.	3
8.	До теми 10 «УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ» Прочитати сторінки від № 406 до № 444 посібника Примостка Л.О., Фінансовий менеджмент у банку: Підручник - К.: КНЕУ, 2004. - 468 с. Зробити аналітичну обробку прочитаного тексту (анотування, рецензування, реферування тощо). У письмовому вигляді сформулювати власну точку зору з стосовно опрацьованого матеріалу, використовуючи порівняння, зіставлення, узагальнення, зробити висновки.	2
РАЗОМ:		22

ОСОБЛИВОСТІ РЕГЛАМЕНТУ ВИКЛАДАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Лекції для студентів-заочників проводиться за загально академічними правилами відповідно до планів та графіків екзаменаційних сесій. Поряд із загальними вимогами щодо якості фахової підготовки студентів, однаковими для всіх форм навчання, специфіка викладання курсу для студентів-заочників обумовлює наступну організацію навчального процесу і кінцеву оцінку знань за складовими: 1) **відвідування лекцій** під час сесій – максимально 10 балів (конкретна величина розраховується за методикою, викладеною у пункті 3.2 для студентів денної форми навчання); 2) **виконання контрольної роботи**, що містить 2 питання, які студенти обирають самостійно в межах тем наукових есе для студентів очної форми навчання за принципом – одне питання з Модулю 1 і друге питання з Модуля 2. Обсяг кожного з питань, шрифт, знаки, рядки тощо регламентує вже згаданий п.3.2. плану. **В межах потоку студентів теми по кожному модулю не дублюються.** Кожне з питань має максимальну оцінку – 15 балів, тобто 30 – за обидва питання; контрольна робота має бути представлена не пізніше, як за тиждень до початку екзаменаційної сесії; 3) **іспит як фінальний контроль**, що складається письмово за графіком сесії. Екзаменаційний білет містить 3 питання в межах програмного матеріалу тем курсу (див.пп.4.1.1., 4.2.1.. 4.3.1. плану). **Конкретні питання екзаменаційних білетів до студентів не доводяться.** Відповідь на кожне з питань білету оцінюється максимально 20 балами. Таким чином, загальна кінцева оцінка формується як сума:

відвідування	– 10
контрольна робота	– 30
іспит	– 60
РАЗОМ:	– 100

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна література¹

1. Єрохін С.А. Фінансовий менеджмент. Навчальний посібник. К.: ВНЗ «Національна академія управління», 2005. - 240 с. (лист №14/18.2- 2230 від 14.12.2004р).
2. Любунь О.С., Грушко В.І. Фінансовий менеджмент у банку: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів - К.: Видавничий дім "Слово", 2004. - 296 с.
3. Примостка Л.О., Фінансовий менеджмент у банку: Підручник - К.: КНЕУ, 2004. - 468 с.
4. Лагутін В.Д. Кредитування: теорія і практика: Навчальний посібник. – К.: Знання. – 2000.
5. Кириченко О., Гіленко І., Ятченко А. Банківський менеджмент. – К.: Основи. – 1999. – 671 с.

Додаткова література

1. Закон України № 1201-XII від 18.06.1991 "Про цінні папери і фондову біржу"//Голос України. – 1991. – № 133. – 11.07.1991.
2. Закон України № 1251-XII від 25.06.1991 "Про систему оподаткування"// Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 39. – 24.09.1991. – ст. 510.
3. Закон України № 1576-XII від 19.09.1991 "Про господарські товариства"// Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – 03.12.1991. – ст. 682.
4. Закон України № 2121-III від 07.12.2000 "Про банки і банківську діяльність" (із змінами і доповненнями, внесеними 20.09.2001//Урядовий кур'єр. – 2001. – № 8. – 17.01.2001.
5. Закон України № 2654-XII від 02.10.1992 "Про заставу"//Голос України. – 1992. – № 215. – 11.11.1992.
6. Закон України № 448/96-ВР від 30.10.1996 "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні"// Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 51. – 17.12.1996. – ст. 292.
7. Закон України № 679-XIV від 20.05.1999 "Про Національний банк України"//Голос України. – 1999. – № 112. – 22.06.1999.
8. Наказ Міністерства економіки України № 77 від 11.04.2001 "Про затвердження Положення про порядок формування та ведення єдиної бази даних про підприємства, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 19. – 25.05.2001. – ст. 815.
9. Наказ Міністерства юстиції України № 13/5 від 26.02.1999 № "Про затвердження Інструкції про порядок реєстрації застав рухомого майна в Державному реєстрі застав рухомого майна"//Офіційний вісник України. – 1999. – № 9. – 19.03.1999. – ст. 365.
10. Постанова Кабінету Міністрів України № 1403 від 25.11.1996 "Про Положення про реєстр неплатоспроможних підприємств та організацій"//Урядовий кур'єр. – 1997. – 23.01.1997. – № 11 – 12.

¹ Вся рекомендована основна література знаходиться в бібліотеці НАУ

11. Постанова Правління НБУ № 173 від 26.04.2000 "Про внесення змін до Положення про порядок формування і використання резервів для відшкодування можливих втрат від дебіторської заборгованості комерційних банків"//Офіційний вісник України. – 2000. – № 21. – ст. 865.
12. Постанова Правління НБУ № 244 від 27.06.2001 "Про затвердження Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 28. – 27.07.2001. – ст. 1268.
13. Постанова Правління НБУ № 245 від 27.06.2001 "Про створення єдиної інформаційної системи обліку позичальників (боржників)"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 30. – 10.08.2001. – ст. 1363.
14. Постанова Правління НБУ № 246 від 28.09.1995 "Про затвердження Положення Національного банку України про кредитування"//Податки та бухгалтерський облік. – 2000. – № 9. – с. 59.
15. Постанова Правління НБУ № 279 від 06.07.2000 "Про затвердження Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків"//Офіційний вісник України. – 2000. – № 32. – 25.08.2000. – ст. 1378.
16. Постанова Правління НБУ № 368 від 28.08.2001 "Про затвердження інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 40. – ст. 1813.
17. Постанова Правління НБУ № 375 від 31.08.2001 "Про затвердження Положення про порядок створення і державної реєстрації банків, відкриття їх філій, представництв, відділень"//Офіційний вісник України. – 2001. – № 44. – 16.11.2001. – ст. 1991.
18. Постанова Правління НБУ № 446 від 13.11.2000 "Про внесення змін до Положення про порядок розрахунку резерву на відшкодування можливих збитків банків від операцій з цінними паперами"//Офіційний вісник України. – 2000. – № 49 (частина перша). – ст. 2130.
19. Постанова Правління НБУ № 470 від 07.12.2000 "Про затвердження змін до Положення про порядок видачі банкам ліцензії на здійснення банківських операцій"//Офіційний вісник України. – 2000. – № 52. – ст. 2277.
20. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 60 від 26.05.1998 "Про впорядкування діяльності з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів"//Урядовий кур'єр. – 1998. – 28.05.1998. – № 99 – 100.
21. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента. Как управлять капиталом. – М.: Финансы и статистика. – 1995.
22. Банковское дело: Краткий словарь-справочник - К.: МАУП, 1998. - 132 с.
23. Банковское дело: Словарь - М.: ИНФРА-М, 2001. - 412 с.
24. Банковское дело: Справочное пособие - М.: Экономика, 1994. - 397 с.
25. Банковское дело: стратегическое руководство. - М.: Консалтбанкир, 1998. - 432 с.
26. Банковское дело: Учебник - М.: Финансы и статистика, 1995. - 480 с.
27. Банковское дело: Учебник. - М.: Финансы и статистика, 1998. - 576 с.
28. Банківська діяльність в Україні: Нормативно-правове регулювання – К.: КНТ, 2007. – 496 с.
29. Банківський менеджмент - К.: Знання-Прес, 2002. - 438 с.
30. Банківський менеджмент: Підручник - К.: Т-во "Знання", 2005. - 831 с.
31. Банковский менеджмент: Учебное пособие. - К.: ВІПОЛ, 1998. - 464 с.

32. Банківські операції: Навч. посіб. - К.: ЦУЛ, 2006. - 208 с.
33. Банківські операції: Підручник - К.: Т-во "Знання", 2006. - 727 с.
34. Банківські операції: Підручник - К.: КНЕУ, 2002. - 476 с.
35. Банківські операції. Підручник. – під ред. Мороза А.М. – К.: КНЕУ. – 2000. – 384 с.
36. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами. – К.: МП "ИТЕМ ЛТД". – 1996.
37. Васюренко О.В. Банківський менеджмент - К.: Видавничий центр "Академія", 2001. - 320 с.
38. Васюренко О.В. Банківські операції: Навчальний посібник - К.: Т-во "Знання", КОО, 2004. - 324 с.
39. Васюренко О.В. Банківські операції: Навчальний посібник - К.: Т-во "Знання", КОО, 2000. - 243 с.
40. Ващенко Т.П. Математика фінансового менеджмента. – М.: Перспектива. – 1996.
41. Введение в банковское дело - М.: "Знание" России о-во., 1997. - 627 с.
42. Все о векселе. Сборник систематизированного законодательства//Бизнес. – 1997. – № 16 – 17.
43. Геєць О.В., Домрачев В.М., Лондар С.Л. Основи банківської справи та управління кредитними ризиками: Навчальний посібник - К.: Європейський університет, 2004. - 237 с.
44. Гетманцев Д.О., Шукліна Н.Г. Банківське право України: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2007. – 344 с.
45. Гладких Д.М. Основні тенденції розвитку кредитного ринку в Україні, або Колективний портрет українського позичальника//Вісник НБУ. – 2001. – № 9. – с. 49-53.
46. Гладких Д.М. Особливості планування доходів, витрат і податків банківської установи//Вісник НБУ. – 2001. – № 1. – с.6 – 8.
47. Гладких Д.М. Структура і динаміка зростання банківських пасивів або Колективний портрет українського вкладника//Вісник НБУ. – 2001. – № 12. – с.34 – 40.
48. Гладких Д.М. Типова структура та основні функції підрозділів банківської установи//Вісник НБУ. – 2000. – № 11. – с.20 – 22.
49. Гладких Д.М., Корнійчук І.О. Казначейство як інструмент оперативного управління активами і пасивами банку// Вісник НБУ. – 2003. – № 8. – с. 41 – 45.
50. Гладких Д.М., Корнійчук І.О. Механізм здійснення казначейських операцій // Вісник НБУ. – 2004. – № 4. – с. 30 – 35.
51. Долан Э.Дж., Кэмпбелл Колин Д, Кэмпбелл Розмари Дж. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика - М.: Экономическая газета, 1994. - 496 с.
52. Дудура И.И. Банковский менеджмент и его инструменты. - К.: НАУ, 1997. - 96 с.
53. Жуков Е.Ф. Менеджмент и маркетинг в банках. Учебное пособие. – М.: Банки и биржи. – 1997.
54. Заруба О.Д. Банківський менеджмент та аудит. – К.: Лібра. – 1996. – 224 с.
55. Заруба О.Д. Основи банківської справи. – К.: УФІМБ. – 1995.
56. Збірник виробничих ситуацій з навчальної дисципліни "Банківські операції": Навчальний посібник - К.: КНЕУ, 1998. - 380 с.
57. Калина А.В., Кочетков В.М. Банковское дело. Словарь-справочник. – К: МАУП. – 1998.
58. Калина А.В., Кошечев А.А. Работа современного коммерческого банка - К.: МАУП, 1997. - 224 с.

59. Кіндрацька Л.М. Фінансовий та управлінський облік у банках: Підручник – К.: КНЕУ, 2008. – 816 с.
60. Косова Т.Д. Аналіз банківської діяльності: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2008. – 486 с.
61. Косова Т.Д., Циганов О.Р. Банківські операції: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2008. – 372 с.
62. Костюченко О.А. Банківське право. Навчальний посібник. – К.: КНЕУ. – 1999.
63. Кочетков В.Н. Анализ банковской деятельности: теоретико-прикладной аспект: Монография - К.: МАУП, 1999. - 192 с.
64. Кочетков В.Н. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: Теоретико - методологічні аспекти - К.: КНЕУ, 2002. - 238 с.
65. Кочетков В.Н. Організація управління фінансовою стійкістю банку в ринкових умовах: Монографія - К.: Європейський університет, 2003. - 300 с.
66. Кочетков В.Н. Основы управления современным коммерческим банком. Учебное пособие. – К. – 1998.
67. Любунь О.С. Система банківського менеджменту: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2007. – 356 с.
68. Маслеченков Ю.С. Финансовый менеджмент в коммерческом банке. – М.: Перспектива. – 1996.
69. Михайличенко С. Облікова ставка НБУ: рівень, динаміка, принципи визначення//Вісник НБУ. – 1997. – № 3. – с.17 – 20.
70. Михайличенко С. Облікова ставка як основний монетарний інструмент регулювання грошово-кредитного ринку//Вісник НБУ. – 1997. – №7. – С. 45 – 52.
71. Мещеряков А.А. Організація діяльності комерційного банку: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2007. – 608 с.
72. Миллер Р., Ван-Хуз Д. Современные деньги и банковское дело. - М.: ИНФРА-М, 2000. - 856 с.
73. Назаренков О.Ф. Банківські операції з корпоративними облігаціями: перспективи розвитку в Україні - К.: НАУ, 2003. - 135 с.
74. Овдій Ю. Планування – актуальне завдання банків України//Вісник НБУ. – Потійко Ю.А., Любунь О.С. Оцінка кредитоспроможності підприємств-позичальників системними банками: аналіз та методики оцінки//Вчені записки Інституту економіки та права "Крок". – К. – вип. № 5. – 2001. – 308с.
75. Онищенко В.О. Основы банківської справи - Полтава: ПДТУ, 1999. - 163 с.
76. Основы банківської справи: Навчальний посібник - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 410 с.
77. Основы банковской деятельности (Банковское дело) - М.: ИНФРА-М, 2001. - 720 с.
78. Основы финансового менеджмента: Учебник. – под ред. Ступницкого А.И. – К. – 1996.
79. Островська О.М. Банковское дело: Толковый словарь - М.: Гелиос АРВ, 1999. - 400 с.
80. Павлишин О., Ричаківська В.І. Банківські операції: Практикум: Навчально-методичний посібник - К.: Алерта, 2005. - 158 с.
81. Попович В.М. Правові основи банківської справи та її захист від злочинних посягань - М.: Правові джерела, 1995. - 325 с.
82. Потійко Ю.А. Особливості формування і розрахунку капіталу українських банків//Вісник НБУ. – 2002. – № 5. – с. 17 – 19.
83. Примостка Л.О. Банківський менеджмент. Хеджування фінансових ризиків: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ. – 1998. – 108 с.

84. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку. – К.: КНЕУ. – 1999. – 279 с.
85. Романова М.І., Устюгова Ж.В. Основи банківської справи: Навч. посіб. Видання - К.: ЦУЛ, 2007. - 168 с.
86. Роуз П. Банковский менеджмент. Пер. с англ. – М.: Дело Лтд. – 1995. – 768 с.
87. Рубашева О.С. Банківські операції з векселями - К.: НАУ, 2000. - 160 с.
88. Стрельбицька Л.М., Стрельбицький М.П., Гіжевський В.К. Банківське безпекознавство: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2007. – 602 с.
89. Трофимов М.В. Банковская ссуда и способы обеспечения ее возврата. – М.: Перспектива. – 1996.
90. Уайтинг Д.П. Осваиваем банковское дело - СПб.: ЮНИТИ, 1996. - 240 с.
91. Финансовый менеджмент: Практическое пособие. – под рук. Стояновой Е. – М.: Перспектива. – 1996.
92. Шевченко Р.І. Банківські операції: Навчально-метод. посібник для самост. вивч. дисципліни - К.: КНЕУ, 2003. - 276 с.
93. Шкурко Е.В. Банковский менеджмент и его инструменты - К.: НАУ, 1997. - 140 с.
94. Шим Джейк К., Сигел Джоэл Г. Финансовый менеджмент. Пер. с англ. – М. – 1996.
95. Інформаційний сайт АУБ – <http://aub.org.ua/>
96. Інформаційний сайт НБУ – <http://www.bank.gov.ua>
97. Інформаційний сайт ПФТС – <http://www.pfts.com>
98. Bond Cecil J. Credit management handbook: A Complete Guide to Credit and Accounts Receivable Operations – New York. 1993.

Навчально-методичне видання

Кафедра фінансів і банківської справи

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У БАНКУ

Навчально-методичні матеріали

Укладач:

Гладких Дмитро Михайлович

кандидат економічних наук, доцент;

Відповідальний технічний редактор:

Цаплюк І.В.

Підп.до друку. 26.08.2011. Формат вид. 60x80¹/₁₆

Папір офсет. № 1. Офс. друк. Гарн. «ArialCyr»

Ум. друк. арк. 1,76. Обл.-вид. арк. 1,56.

Національна академія управління,
01011, м. Київ, вул. П. Мирного, 26, кім. 406
тел./факс. 280-80-56, www.nam.kiev.ua, eco@nam.kiev.ua

[illegible]

[illegible]